

Oslo 04.12.2020

Kulturdepartementet
Kopi: Familie- og kulturkomiteen, Norsk Kulturråd

Norske Dansekunstnere – innspill til stimuleringsordningen 2021

Norske Dansekunstnere organiserer om lag 950 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Våre medlemmer har et profesjonelt virke av sammensatt karakter og med bred individuell egenart innenfor scenekunstheltet. Vi representerer kunstnere i det frie scenekunstheltet, samt ved de private og offentlige teaterinstitusjonene.

Vi setter pris på at kulturministeren retter fokuset fremover, og bidrar til at norsk kunst- og kulturliv kan opprettholde sin aktivitet. Vi vil derimot påpeke at vi på langt nær er gjennom krisen, og at lokale utbrudd og nedstengninger kan skje, og ofte på kort varsel. Kulturdepartementet må påse at stimuleringsordningen omfatter all virksomhet i feltet, underleverandører og aktører i hele økosystemet til kulturbransjen. Dette gjelder også den skjøre infrastrukturen i bransjen. Skal man avhjelpe sektoren og stimulere, må hele økosystemet ses i en helhetlig sammenheng og den må settes i stand til å ta trygge valg og kunne gjennomføres under de til enhver tid rådende nasjonale påbud og råd for smittevern. Vi ber derfor om stimuleringsordninger, som også gir rom for kompensasjon ved avlysning på kort varsel grunnet Covid-19.

Vi støtter intensjonene bak regjeringens stimuleringsordning for kulturlivet, og opplever at kulturministeren strekker seg langt for at kunst- og kulturfeltet skal kunne svare på sitt samfunnsoppdrag. Det er viktig å holde hjulene i gang i kulturbransjene i så stor utstrekning som overhodet mulig, og vi er takknemlige for de tiltak og ordninger som så langt har blitt lagt på bordet. Vi vil i del A fokusere på den frie ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunsten, mens vi i del B fokuserer på generelle tiltak for 2021.

DEL A – DEN FRIE IKKE-INSTITUSJONALISERTE DANSE- OG SCENEKUNSTEN

90% av den norske dansekunsten finansieres av ordningene i kulturfondet, Norsk Kulturråd må sies å være hjertet i kretsløpet for produksjon og formidling av dansekunst. Vi ber om at kunstnerne, kompaniene og aktørene som virker i det frie prosjektbaserte danse- og scenekunstheltet inkluderes i betydelig større grad i kompensasjons- og stimuleringsordningene, enn de har blitt så langt. I budsjettforliket mellom regjeringspartiene og FRP, legges det opp til et kutt på 10 millioner av kulturfondet. Dette vil være kritisk for vår kunstform, som er helt avhengig av

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

kulturfondet for å opprettholde sin eksistens. Scenekunsten er den kunstformen med den laveste tildelingsprosenten hos Norsk Kulturråd – kun 29 % av omsøkte midler blir innvilget, mot 39 % som et gjennomsnitt for alle kunstnergrupper. Dette viser at danse- og scenekunsten allerede har et behov for økte midler via kulturfondet, og med et kutt i 2021 vil det behovet bli ekstra presserende. Vi er nå ytterligere avhengig av at kulturfondet tildeles friske og øremerkede midler via stimuleringsordningen i 2021.

Covid-19 pandemien har for alvor vist hvor sårbart det frie scenekunstheltet er og hvordan mangelen på institusjoner, rammeverk, trygge arbeidsplasser, ryddige arbeidsforhold og god kontrakt skikk preger det prosjektbaserte scenekunstheltet. De fleste frie scene- og dansekunstnere arbeider prosjektbasert i det frie feltet, uten gode rammer for langsiktighet og forutsigbarhet, ikke fordi de selv velger det, men i mangel på alternativer. Det er i hovedsak støtteordningene som forvaltes av Norsk Kulturråd, som gir mulighet til å delta i og skape den type kunst og produksjoner som utgjør våre kunstneres profesjon, og disse støtteordningene er i all hovedsak rettet mot prosjekter.

Den norske dansekunsten produseres fordi enkeltkunstnere og kompanier har kunstneriske visjoner og vilje til å gjennomføre sine prosjekter. De programmeres av (i stor grad) offentlig finansierte institusjoner. Det er ikke et godt nok økonomisk incitament å kun øke tilskudd til institusjonene – dansekunsten trenger at de som skaper og produserer forestillingene også gis mulighet til økte tilskudd. Uten den frie prosjektbaserte danse- og scenekunsten har de programmerende teatrene forsvinnende lite å tilby sitt publikum. Bevisstheten rundt det frie prosjektbaserte danse- og scenekunstheltets bidrag, og behov for offentlig finansiering er for lite belyst og satset på.

Fri scenekunst har alltid vært internasjonal orientert med internasjonal aktivitet som en integrert del av virksomheten. Det er villet politikk å stimulere til økt interesse for og eksport av norsk danse- og scenekunst. Tall fra Norsk Kulturråd fra 2018 viser at internasjonal aktivitet står for 40% av den totale virksomheten, og tall for 2019 viser at trenden er økende, og inntektene høyere. Covid-19 har ført til svært redusert internasjonal aktivitet. Landegrenser er stengt ned, og pålegg om karantene ved innreise og utreise fører til at kunstnere ikke har økonomi eller kapasitet til å gjennomføre allerede planlagte gjestespill i utlandet. Langsiktigheten i det internasjonale arbeidet ved at det tar år å bygge opp kontakter, opparbeide tillit og bli invitert til festivaler, eller til internasjonalt kunstnerisk samarbeid på andre måter, vil bli skadelidende i lang framover. I disse tilfellene samsvarer ikke Kulturdepartementets ønsker og pålegg om økt aktivitet med feltets faktiske opplevde realitet. Selv om kunstnerne selv ønsker å opprettholde sin aktivitet fører pålegg fra nasjonale myndigheter til at en stor del av feltets aktivitet ikke kan gjennomføres. I disse tilfeller trenger kunstnerne/kompaniene kompensasjon, eller stimuleringsmidler for å gjennomføre aktivitet på en annen tilrettelagt måte. Vi ber med bakgrunn i dette Kulturdepartementet se inngående på utfordringen knyttet til inntektstap fra internasjonale aktiviteter.

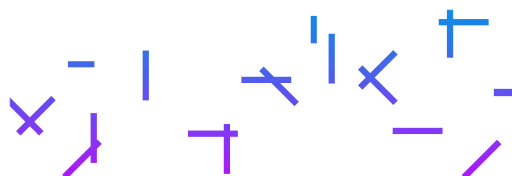
- Staten må forplikte seg til å gå inn i materien som heter kompensasjon for tapte internasjonale inntekter i 2020 og 2021. En kompensasjonsordning for inntektstap ifm internasjonale visninger og oppdrag har falt mellom alle stoler. EØS-reglementet har fått skylden, men vi ser nå at de i både Sverige og Finland lanserer kompensasjonsordninger for tap av internasjonale inntekter. Vi ber KUD om å se på dette på nytt, og finne innretninger som kan ta vare på kunstnerne som har betydelige tap som følge av bortfall av internasjonale visninger. Mangel på kompensasjon på tap av de internasjonale inntektene er en viktig grunn til at kunstlivet nå blør.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Vi vil også påpeke dissonansen det frie prosjektbaserte feltet opplever gjennom ordningene som har blitt fremlagt, og det faktum at kompensasjonsordningene avsluttes fra og med 31.12.2020. Helsemyndigheter oppfordrer til forsiktighet og stenger ned landegrensene, noe som automatisk fører til at store deler av det frie feltets planlagte aktiviteter ikke kan gjennomføres, og får store merkostnader i forbindelse med endringer som utsettelse og avlysninger. At kulturministeren fra 1.1.2021 i all hovedsak vil fokusere på økt aktivitet i kulturfeltet vitner om at man ikke har inngående forståelse av hvordan det frie prosjektbaserte feltet fungerer. For de store produserende institusjonene med scener i norske byer vil økt aktivitet være mulig. For det frie prosjektbaserte feltet som har sine scener ved programmerende teatre over hele verden, er man nå avskåret til kun å opprettholde den delen av sin aktivitet som skjer i Norge. Vi er positive til en stimuleringsordning, men ser at denne må tilpasses det frie feltet spesifikt.

Med dette som begrunnelse ber vi om at en del av den foreslåtte avsetningen i den nye stimuleringsordningen for 2021 øremerkes fri scenekunst, via ordningene under Kulturrådet. Midlene må rettes mot kunstnerne og kompaniene, og formidlingsleddet som ivaretas av Kulturrådet. Vi foreslår at 200 millioner kr. avsettes til det frie scenekunstheltet til produksjon, distribusjon og formidling. Midlene fordeles mellom å kompensere for merkostnader som har påløpt, friske midler til produksjon av ny scenekunst og til formidlingsleddet som ivaretas gjennom støtteordningene for scenekunst under Norsk Kulturråd.

- Det må utvikles egne søknadsportaler med frister frem i tid, som kommuniseres tydelig fra Norsk Kulturråd sin side. Alle kunstnere, kompanier og aktører som opererer i det frie prosjektbaserte danse- og scenekunstheltet må bli gitt samme mulighet til å søke ordningene.
- Søknad om kompensasjon skal vurderes i henhold til dokumenterte merkostnader eller tap av inntekter, og ikke på et skjønnsbasert eller kunstnerisk grunnlag. Denne ordningen må gjelde:
  - Allerede gjennomførte aktiviteter som kan vise til regnskap med dokumenterte merkostnader eller inntektstap.
  - Planlagte aktiviteter som får økte merkostnader på grunn av smitteverntiltak eller økte kostnader til lønn ved f.eks karantenedager.
- Søknad om stimulering skal gjelde nye aktiviteter, og bør underlegges en skjønnsmessig og kunstnerisk vurdering. Disse søknadene kan forvaltes gjennom allerede innrettede tilskudsordninger, men må da gjelde alle ordningene under scenekunstavdelingen, og midlene kan ikke legges til søknadsfrister som har vært. Vi anbefaler derfor at det opprettes nye søknadsfrister for alle ordninger med minimum én frist våren 2021 og én frist høsten 2021.

Nødvendige ekstraordinære tiltak for 2020

I forbindelse med de store merkostnader og inntektstap det frie prosjektbaserte danse- og scenekunstheltet har opplevd i 2020, og som så langt ikke har blitt kompensert for, ber vi om at det umiddelbart opprettes en søkbar ordning:

- Kompensasjonsordning hvor kunstnere, kompanier og aktører kan få kompensert dokumenterte merkostnader og inntektstap. Ordningen skal ikke være skjønnsbasert eller vurderes på kunstnerisk grunnlag.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Nødvendige tiltak for 2021

I forbindelse med utvikling av stimuleringsordninger for 2021 ber vi om at det frie prosjektbaserte danse- og scenekunstheltet spesielt ivaretas. Dette mener vi gjøres best via de tre følgende tiltakene:

- Det må utvikles og utlyses nye treffsikre kompensasjons- og stimuleringsordninger via Norsk Kulturråd.
  - Kompensasjonsordningen skal ikke være skjønnsbasert eller underlegges kunstnerisk vurdering, kun sees opp imot dokumenterte merkostnader eller inntektstap.
  - Stimuleringsordningen bør underlegges kunstnerisk vurdering, kan følge de ordninger som allerede er etablert, men må få egne og godt kommuniserte søknadsfrister.
- Man må sikre og øke antall kunstnerstipender forvaltet via Statens Kunstnerstipend. Vi ber om at det i revidert statsbudsjett 2021 tilføres ytterligere 100 millioner til Statens Kunstnerstipend, slik at den totale økningen for 2021 er på 200 millioner.
- Kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende må økes til 80 % og videreføres ut 2021 som et minimum.

DEL B – GENERELLE TILTAK

Nødvendigheten av treffsikre kompensasjons- og stimuleringsordninger for 2021

Kulturlivet var bransjen som først ble stengt ned, og som mest sannsynlig vil være sist tilbake i normalt gjenge. Det betyr at kulturlivet må følges med tiltak som sikrer bransjen gjennom hele krisen. Dette gjøres gjennom stimulerings- og kompensasjonsordninger som samsnakker. Ordningene må være tydelige, og ha en mye lengre tidshorisont enn de har per dags dato.

Vi stiller oss bak at det skal stimuleres til aktivitet, men vi kan oppleve ytterligere nedstengninger, og det er derfor helt essensielt at kulturbransjen ser at det er ordninger som også ivaretar dem om nasjonale eller lokale myndigheter skulle stenge dem ned igjen.

Risiko og usikkerhet som får utslag for vår bransje:

Nasjonale og lokale restriksjoner, eller interne smitteutbrudd som fører til avlysninger og nedstengninger.

- Aktører som stimuleres til aktivitet må vite at det er gode nok kompensasjonsordninger tilgjengelig ved en plutselig nedstengning. Uten dette vil man:
  - a) ikke ta risikoen det medfører å prøve å holde hjulene i gang,
  - b) tilby underleverandørene kontrakter med avlysningsklausuler som flytter all risiko over på underleverandøren, eller
  - c) «overse» symptomer fordi det er så sterke økonomiske insentiver for å ikke avlyse.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Spesielle utfordringer for de private teatrene og offentlig finansierte institusjonene på scenekunstheltet:

Scenekunst er en live kunstform, som skal møte sitt publikum fra en scene eller annet egnet visningsrom. Å overføre en live kunstform til digitale plattformer betyr å arbeide i et annet kunstformat – video og kunstfilm. Dette er svært kostbart og krever spesifikk video- og filmt teknisk kompetanse. Vi ber derfor om at man ser på muligheter for at institusjoner gis mulighet til å invitere publikum inn, i stedet for at man må over i andre formater. Det er svært få påviste smittetilfeller som kan spores tilbake til kunst- og kulturarrangementer, og vi ber derfor om at kulturbransjen blir gitt tilliten de har vist seg verdig, og ikke stenges ned. Men det vil være nødvendig med gode kompensasjons- og stimuleringsordninger selv ved publikumsaktivitet og vi ber om det følgende for de ulike institusjonene på scenekunstheltet:

- Institusjoner med mer enn 60% offentlig finansiering må inkluderes i ordningene, og gjennom fortløpende dialog gis mulighet til økte tilskudd. Den mest treffsikre løsningen er økning av tilskudd direkte til hver enkelt institusjon ved behov. Institusjoner må oppfordres til å opprettholde aktivitet, tenke kreativt og søke alternative formidlingskanaler slik at alle ansatte kunstnere og andre støttefunksjoner ikke permitteres.
- Musikkteaterbransjen ansetter kunstnere og andre over svært lange perioder, og er viktige oppdrags- og arbeidsgivere, fordi de produserer og formidler over svært lange perioder. Da de er økonomisk ansvarlig for et stort antall kunstnere, teknikere og underleverandører, er det mange forhold som spiller inn og som må hensyn tas. Scenekunstproduksjoner og musikaler krever lange prøveperioder i forkant, og alle prøver i forkant av formidlingsperioden må kunne inkluderes i søknaden. Kontrakter som følger bransjestandard må legges til grunn, og skal sikre alle involverte kunstnere og underleverandører.

Slik sikres kulturbransjen gjennom krisen

Tiltakene rettet mot kulturbransjen må innrettes med forskrifter som ivaretar det økonomiske rommet selv ved plutselige avlysninger eller nedstengninger. Uten denne sikkerheten vil ikke kulturbransjen kunne stimuleres til aktivitet – for hvem tør å ta sjansen?

Vi ber om:

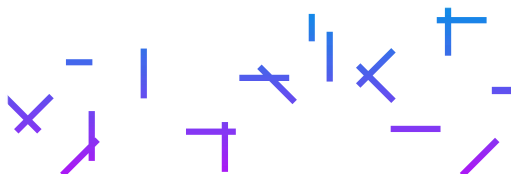
- Forskrifter må komme på plass så fort som mulig, slik at alle aktører er informert om hvilke tiltak de skal forholde seg til.
- Kommunikasjonen mellom Kulturdepartementet og Norsk Kulturråd må forbedres. Norsk Kulturråd må bli gitt grundig innføring i de forskrifter og ordninger de skal forvalte. Norsk Kulturråd har ikke vist seg godt nok rustet til å ivareta kompensasjons- og stimuleringsordningene så langt i 2020.
- Norsk Kulturråd må instrueres slik at kommunikasjonen fra organisasjonen er samkjørt og ikke avhenger av hvilken person man snakker med. De må også utbedre og utvide sin formidlingsvirksomhet overfor kunstnerne. Per i dag er måten Norsk Kulturråd forholder seg til og informerer kunstnerne på svært kritikkverdige. Informasjon til og kommunikasjon med de berørte er nær sagt totalt fraværende og av variert informasjon om en og samme sak.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

- Et forvaltningsapparat som raskt og effektivt behandler søknader. Norsk Kulturråd har så langt ikke evnet å forvalte de ordninger de er tildelt godt nok, og det må innføres praksiser og rutiner som effektiviserer behandlingstiden. Stimuleringsordningen og kompensasjonsordningen skal ikke underlegges kunstnerisk vurdering, men følge tydelige instruksjoner. Aktører må få svar på søknader i god tid før aktivitet og arrangement skal finne sted.
- Stimuleringsordninger som ivaretar aktører i bransjen, som gir dem en forutsigbarhet, og som ikke setter dem på bar bakke ved plutselige nedstengninger eller avlysninger. Dette betyr at stimuleringsordningen skal fungere som et incentiv til økt aktivitet, men også romme muligheten for kompensasjon når og om det blir nødvendig.

Vi ønsker dere lykke til med arbeidet, og stiller oss til disposisjon om dere har ytterligere spørsmål, eller om vi kan bistå med å utvikle gode tiltak rettet spesielt mot den frie ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunsten.

Kristine Karåla Øren
Forbundsleder

Eva Grainger
Nestleder

